

BULETIN ELECTRONIC

N. 25 | ianuarie–februarie 2016

ENERGIE ȘI BIOMASĂ

CUPRINS

Încă 27 de instituții publice vor instala centrale termice pe bază de biomasă solidă

Organizarea Parteneriatelor Public-Private pentru instalarea la Râbnița a sistemelor de producere a combustibilului bio au fost discutate în cadrul unui seminar informativ

Proiectul Energie și Biomasă angajează mai mulți consultanți locali pe termen scurt

Peste 40 de localități care și-au instalat cazane pe biomasă în școli vor să extindă sistemele de încălzire bio și în alte instituții

ISTORII DE SUCCES

INTERVIU

Guvernul Republicii
Moldova

Empowered lives.
Resilient nations.

Încă 27 de instituții publice vor instala centrale termice pe bază de biomasă solidă

Comitetele de selectare în cadrul Proiectului Energie și Biomasă au selectat 27 noi localități care vor instala în instituțiile publice centrale termice pe bază de biomasă solidă. 17 dintre acestea sunt în zona de dezvoltare sud și includ localități rurale din raionul Taraclia și UTA Gagauz Yeri. Din zona de Nord a țării au fost selectate patru orașe mici, care se înscriu în grupul țintă al Proiectului, localități care se află în prezent la etapa de elaborare a descrierilor tehnice și documentației de proiect pentru instalarea centralelor termice pe bază de biomasă. Alte șase localități din zona Centru au fost selectate în cadrul celei de-a noua ședințe a Comitetului specializat din 26 februarie a.c. În 14 cazuri din cele 27 proiecte aprobate vor fi instalate panouri solare pentru furnizarea apei calde menajere.

Procedura de selectare a localităților este compusă din trei etape, fiecare dintre acestea având un rol esențial. La prima etapă, reprezentanții comunităților locale depun o scrisoare de intenție, fiecare inițiativă de proiect fiind evaluată din punct de vedere al fezabilității tehnice, motivarea instituției de a trece la combustibil din biomasă, capacitatea comunității de a contribui financiar la implementarea unui proiect, existența potențialilor furnizori de biocombustibil în regiune, depozite pentru păstrarea combustibilului din biomasă, etc. La următoarea etapă, sunt evaluate necesitățile și capacitatea localității de a implementa un proiect de încălzire cu biomasă din punct de vedere instituțional, social, tehnic, ecologic, economic, financiar, juridic, al aprovizionării cu combustibili din biomasă și al durabilității. O aten-

ție deosebită se acordată capacității instituționale ale comunității beneficiare de a mobiliza resursele umane și financiare locale cât și parteneriatelor existente între autoritatea publică locală și părțile comunitare interesate. La următoarea etapă se lansează auditul energetic al clădirii, se elaborează recomandările privind capacitatea cazanului și a bugetul proiectului și se prezintă de autoritățile locale avizele și deciziile necesare pentru aprobarea finală a proiectelor comunitare.

Primele 17 instituții publice, din zona de Sud a țării, au trecut deja toate aprobările, iar lucrările sunt la etapa de finalizare, iar participanții din zona de nord sunt la etapa de elaborare a desenelor tehnice și documentației de proiect.

În faza a doua a Proiectului Energie și Biomasă a fost planificată instalarea a 80 de centrale termice în localitățile rurale și orașele mici, în special din zona de sud a țării și în regiunea transnistreană. 21 dintre aceste localități urmează să instaleze și panouri solare pentru a asigura necesarul de apă caldă în instituțiile publice, în special în grădinițe de copii.

În prima fază a Proiectului Energie și Biomasă au fost instalate 144 de centrale termice pe biomasă în instituții publice, cu o capacitate sumară de 49 MW. Acestea au constituit cca 1 % din consumul final total de energie pe țară sau 9 % din consumul final anual de energie termică.

Organizarea Parteneriatelor Public-Private pentru instalarea la Râbnîța a sistemelor de producere a combustibilului bio au fost discutate în cadrul unui seminar informativ

La Râbnîța s-a desfășurat un seminar de informare cu privire la Proiectul „Energie și Biomasă”, discuțiile fiind axate pe capitolul ce ține de asigurarea cu energie termică produsă din biomasă prin intermediul Parteneriatelor Public-Private (PPP). Proiectul este realizat de către Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare fiind finanțat de către Uniunea Europeană. Printre participanții la eveniment s-au numărat: Andrei Chirșta, șeful administrației de stat, Ina Bulat, adjunctul șefului administrației de stat, Igor Popov, vice-directorul Institutului Republican pentru Cercetări Științifice în domeniul Mediului, Irina Șulga, șeful adjunct al Direcției de administrare a activităților investiționale și de afaceri din cadrul Ministerului Dezvoltării Economice, deputați ai Consiliului Orășenesc, șefii întreprinderilor municipale, specialiști din cadrul administrației de stat.

Conceptul de Parteneriat Public-Privat a fost prezentat de către Oleg Brânza, specialist în dezvoltarea afacerilor din cadrul Proiectului „Energie și Biomasă”. Astfel, reprezentanții Proiectului „Energie și Biomasă” au elucidat oportunitățile și perspectivele de cooperare, dar și cele de creare a unei întreprinderi publico-private. Participanții la seminar au enumerat criteriile de eligibilitate și cerințele față de obiectele care pot fi incluse în lista instituțiilor pentru instalarea sistemelor de încălzire pe bază de biocombustibil. Oxana Alistratova, specialist pentru mobilizare comunitară, a relatat despre posibilitățile pe care proiectul le oferă pentru instalarea în instituțiile sociale a cazangeriilor ce funcționează pe bază de combustibili bio. Inginerul Tudor Dombrovănu care a fost prezent la această

reuniune s-a referit la aspectele tehnice de instalare a cazanelor, rigorile față de edificii și cazangerii. La fel, vorbitorul a răspuns la întrebările de ordin tehnic.

În cadrul seminarului, desfășurat pe 19 februarie, Irina Șulga, reprezentantul Direcției de administrare a activităților investiționale și de afaceri, le-a vorbit participanților la eveniment despre particularitățile de crearea Parteneriatului Public-Privat și a răspuns la toate întrebările adresate.

În raionul Râbnîța există o cantitate suficientă de resurse bio pentru producerea biocombustibilului ceea ce reprezintă o oportunitate excelentă de creare la nivel local a unei întreprinderi locale pentru producerea de peleți și bricheți. Potrivit lui Andrei Chirșta, raionul Râbnîța este interesat să se implice în proiectul care a cunoscut o răspândire largă în mai multe țări ale lumii.

Reprezentanții mediului de afaceri și-au exprimat interesul pentru a coopera în domeniul biomasei, or oportunitatea de a livra biomasa pentru producerea ulterioară a combustibililor bio este pentru ei o alternativă mai convenabilă decât arderea biomasei pe câmpuri și în livezi.

Proiectul „Energie și Biomasă 2” este un proiect de trei ani realizat în 2015-2017. Proiectul are un buget total de 9,41 milioane Euro acordați de Uniunea Europeană și este implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare.

Proiectul Energie și Biomasă angajează mai mulți consultanți locali pe termen scurt

Proiectul Energie și Biomasă angajează **un consultant național pentru elaborarea criteriilor aplicabile achizițiilor publice de biocombustibil**. Expertul va elabora un Ghid pentru achizițiile sustenabile de biocombustibil ce va fi utilizat de către comunitățile ce utilizează biomasa solidă în calitate de combustibil pentru încălzirea instituțiilor publice. Ghidul are obiectivul să crească capacitățile autorităților publice locale și va facilita achizițiile publice de biocombustibil solid.

Termenul limită de depunere a dosarului de participare este 13 martie curent, iar detalii găsiți pe site-ul UNDP. Consultantul va elabora, împreună cu specialiștii MEBP conceptul, metodologia și conținutul Ghidului pentru achiziții sustenabile de biocombustibil și setul de documente recomandate; și va organiza și desfășura trei seminare de informare cu durata de o zi pentru autoritățile publice locale și manageri de instituții în care va fi prezentat Ghidul.

Ghidul se va concentra în special pe următoarele aspecte:

1. Ofertele competitive, inclusive cadrul de colaborare pentru organizarea licitațiilor comune pentru câteva instituții în vederea atingerii economiilor de scară;

2. Contractarea și managementul contractelor, inclusiv anularea acestora în cazul nerespectării condițiilor de calitate, livrare sau preț;
3. Controlul calității (verificarea calității și stării biocombustibilului livrat), certificate de calitate, etc.

Un alt post vacant în cadrul Proiectului Energie și Biomasă este cel de consultant în comunicare pentru organizarea competiției și ceremoniei de premiere Moldova Eco-Energetică. Consultantul va oferi asistență Agenției pentru Eficiență Energetică prin activități ce vor ținti promovarea competiției în rândul potențialilor aplicanți și a publicului larg.

Printre acestea se numără:

- Elaborarea unui mecanism eficient de informare rapidă a potențialilor aplicanți și solicitanți de informații;
- Contractarea și managementul contractelor, inclusiv anularea acestora în cazul nerespectării condițiilor de calitate, livrare sau preț;
- Controlul calității (verificarea calității și stării biocombustibilului livrat), certificate de calitate, etc.

Termenul limită pentru aplicare este 13 martie a.c., iar termenii de referință pot fi găsiți pe site-ul UNDP.

De asemenea, Proiectul angajează **un consultant național pentru revizuirea Ghidului pentru profesori utilizat în cadrul orelor „Surse de Energie Regenerabilă”**. Cursul este predat în clasele 7-ea și a 8-a din școlile participante la programul de instalare a centralelor termice pe bază de biomasă și a fost extins și pentru clasele a 9-a.

În cadrul contractului, consultantul va analiza programul educațional și materialele educaționale, în special ghidul pentru profesori și manualul pentru elevi, va consulta părțile interesate implicate anterior în proiect – Ministerul Educației și profesorii – și va studia cele mai bune practici regionale și internaționale în predarea cursurilor opționale privind energia din surse regenerabile, în special biomasa, și eficiența energetică. Începutul contractului este planificat pentru 14 martie, iar termenii de referință pot fi găsiți pe site-ul UNDP.

ANGAJĂM
CONSULTANT

Peste 40 de localități care și-au instalat cazane pe biomasă în școli vor să extindă sistemele de încălzire bio și în alte instituții

Autoritățile publice din peste 40 de localități care au deja experiență în utilizarea biomasei în calitate de combustibil pentru încălzire în instituțiile publice sau au cunoscut experiența pozitivă a comunităților vecine și-au exprimat intenția de a instala cazane pe bază de biomasă și în alte clădiri din localitate. Ei au depus cereri noi la Proiectul Energie și Biomasă cu solicitarea de a cofinanța investiția.

O mare parte din solicitanți reprezintă localități beneficiare a primei faze a Proiectului Energie și Biomasă, altele – comunități ce s-au inspirat din exemplele altor sate sau au conștientizat beneficiile încălzirii ecologice și eficiente, din surse locale, pentru instituțiile publice.

Potrivit Tatiane Crăciun, ofițer de proiect în mobilizare comunitară, aceste solicitări vor fi examinate după ce Comitetul de selectare al Proiectului Energie și Biomasă va epuiza cererile localităților țintă în cadrul celei de-a doua faze a Proiectului și va propune Consiliului de administrare extinderea numărului de beneficiari. Amintim că în cea de-a doua fază, Proiectul Energie și Biomasă și-a propus să instaleze 80 de centrale termice pe bază de biomasă în localitățile rurale și orașele mici din țară, iar în 21 de instituții publice acestea vor fi completate cu panouri solare pentru producerea apei calde.

Energia regenerabilă sporește independența energetică a Moldovei

În mai puțin de patru ani, R. Moldova, cu sprijinul PNUD și al Uniunii Europene, aproape că și-a dublat consumul de energie regenerabilă atingând nivelul de 13%. Până în 2020, țara își propune să sporească producerea de energie din surse regenerabile până la 17%.

Proiectul Energie și Biomasă este primul proiect de anvergură în sectorul energiei verzi și a fost lansat în 2011. Proiectul și-a propus un mandat ambițios: de a contribui la producerea sigură, competitivă și durabilă a energiei din biomasă, cea mai viabilă și accesibilă sursă de energie regenerabilă în Republica Moldova. Proiectul Energie și Biomasă, finanțat de UE și implementat de PNUD, și-a realizat misiunea cu succes, fapt ce a determinat donatorul să extindă mandatul proiectului pentru încă trei ani, până în 2017.

„Să produci energie din paie și din alte deșeuri? Îmi pare ceva de ordinul fantasticului. Dar împreună cu comunitatea am hotărât, totuși, să ne încălzim grădinița cu energie verde”, spune Dorin Pânteua, primarul satului Pepeni, din nordul țării. Noul sistem de încălzire instalat la grădiniță și-a demonstrat eficiența în chiar primele două ierni.

În prezent, ambele grădinițe din comunitate și primăria sunt racordate la sisteme de încălzire pe biomasă. Sătenii sunt bucuroși de investițiile făcute, facturile la încălzire fiind reduse. Mai multe sate din vecinătate au urmat exemplul și utilizează fonduri locale pentru a trece instituțiile publice la energia din biomasă.

Energia verde a devenit accesibilă și atractivă și pentru gospodăriile casnice. 620 de familii și-au instalat deja acasă cazane pe biomasă cu 1.300 de euro rambursare din fondurile proiectului.

În plus, calitatea aerului se îmbunătățește. 60.000 tone de emisii de bioxid de carbon se reduc anual.

De asemenea, peste 100 de afaceri de producere a biocombustibilului solid au fost lansate în ultimii cinci ani în R. Moldova.

„Nu mai făceam față cererii, dar totodată nu ne permiteam investiții unice de peste 30.000 USD în achiziționarea unei noi linii de producere. Plata în rate și fără taxe suplimentare de plată a fost o soluție perfectă pentru noi. Acum, ne-am triplat producerea de biocombustibil, creat noi locuri de muncă și extins afacerea”, spune Ludmila Abramciuc, managerul companiei Ecobricheta.

Fiecare producător, instituție sau gospodărie ce utilizează energia din biomasa produsă în Moldova contribuie la dezvoltarea unei întregi industrii care, la rândul său, creează noi locuri de muncă și reduce vulnerabilitatea energetică a țării.

Istorie parte a campaniei regionale de promovare a Proiectelor realizate cu succes de către oficiile PNUD din regiunea Europei de Est și Sud-Est.

[Originalul poate fi accesat aici](#)

Cifre și fapte

- 90.000 persoane beneficiază de confort termic sporit și ecologic
- Aproape 10 mln. USD au fost investiți, din fonduri europene, în sisteme de încălzire pe biomasă
- 870 de familii își încălzesc casele cu energie verde

Știați că...

...în Europa se produce mai multă energie regenerabilă

192 Mtep

decât cărbune

155 Mtep

gaze naturale

131 Mtep

sau petrol

72 Mtep

Interviu cu viceprim-ministrul, ministrul Economiei, Octavian Calmăc

- Săptămâna trecută a fost, în sfârșit aprobată în lectură finală legea privind promovarea energiei regenerabile. Cum estimați impactul legii asupra pieței energiei din Moldova?
- Această lege a fost așteptată de Guvern, dar mai ales de către investitorii privați, care au acum claritate în privința politicilor de stat și își pot planifica investițiile, știind care vor putea fi criteriile de intrare pe piață și de recuperare a investițiilor. Este o lege foarte importantă, care stabilește obiectivele naționale în materie de energie regenerabilă, precum și mecanismele de suport pentru dezvoltarea pieței. Astfel, către anul 2020 ne-am propus să atingem o cotă de 17% energie din surse regenerabile din consumul final brut de energie și 10% în domeniul transporturilor.

Cel mai important este că a fost aprobată schema de suport ce va fi aplicată în Moldova pentru energia regenerabilă – licitații cu preț plafon, orientate la cel mai mic preț și cele mai noi tehnologii propuse de investitori, cu obligarea furnizorilor să achiziționeze întreaga cantitate de energie produsă de producătorul eligibil de energie electrică regenerabilă, pe un termen de 15 ani.

S-a mers pe acest mecanism de suport, de rând cu o limită a capacității totale de generare fotovoltaice și eoliene, reieșind din experiența acumulată de Comunitatea Energetică și țările mai avansate în utilizarea SRE. Astfel, având în vedere limitările pieței în partea ce ține de asigurarea securității livrărilor și capacitatea de plată a consumatorilor, Guvernul a decis să autorizeze o capacitate limitată de generare din surse regenerabile de energie, pentru a asigura atât posibilitatea de echilibrare a sistemului în perioade când, din motive obiective, scade producerea de energie regenerabilă, cât și pentru a nu provoca scumpiri a energiei pentru consumatorii finali. A fost un exercițiu dificil, dar foarte important – de a găsi echilibrul între interesele investitorilor și cele ale consumatorilor și sperăm că ne-a reușit. Deja în săptămâna în care a fost aprobată legea, a fost publicat anunțul pentru studiul de impact ecologic al unei viitoare centrale electrice eoliene de 60 MW, mai mare decât avea CET1 din Chișinău. Cu alte cuvinte, investitorii au perceput pozitiv semnalele lansate de noi. Așa că, sunt sigur că mecanismele selectate de suport vor susține dezvoltarea pieței și atingerea obiectivelor setate de Guvern.

● Ce alte stimulente prevede noua lege pentru dezvoltarea pieței de energie regenerabilă?

○ Un alt element foarte important, introdus de noua lege a regenerabilelor, este principiul contorizării nete. Astfel, orice gospodărie care are panouri fotovoltaice și produce energie electrică în exces față de necesitățile proprii, o va livra în rețea, iar la sfârșitul lunii se va face bilanțul. Achitățile între producător/consumator și furnizorul de energie electrică se vor efectua în baza soldului de la sfârșitul anului. Noua lege a eliminat restricția prin care doar cei ce aveau panouri fotovoltaice cu capacitate de peste 10 kW puteau livra energie electrică în rețea contra unui tarif stabilit de ANRE. Acum legea stabilește doar limita maximă a capacității instalate – de 100 kW. Mai vreau să atrag atenția aici că contractele de contorizare netă se vor semna în baza principiului „primul venit – primul servit” până la un volum de 1% din totalul energiei electrice furnizată în rețea.

În paralel cu Legea privind promovarea surselor regenerabile de energie este în proces de aprobare și noua Lege privind energia electrică, document ce prevede cum se stabilesc tarifele de acces la rețea pentru energia electrică regenerabilă. Astfel, producătorii de energie electrică vor beneficia de acces nediscriminatoriu, reglementat, la rețelele electrice, la tarife publicate, nediscriminatorii, bazate pe costuri, transparente și previzibile, calculate și aprobate în conformitate cu Legea cu privire la energia electrică.

● Pe ce tipuri de energie mizează Guvernul în atingerea obiectivelor stabilite pe domeniul regenerabilelor?

○ Desigur, cel mai mare potențial în Moldova îl are biomasa, fiind echivalent cu aproape 85% din energia regenerabilă consumată sub diferite forme în interiorul țării. Am vorbit la început mai mult despre eoliene și fotovoltaice, deoarece aceste două domenii sunt mai puțin dezvoltate în Moldova în raport cu biomasa, deși acum cinci ani părea că acest domeniu nu este unul interesant și reprezintă un pas înapoi.

Biomasa s-a dovedit a fi o „cenușăreasă”, care a asigurat marea majoritate din consumul de regenerabile din ultimii ani. În perioada 2011–2016, consumul de energie produsă în R. Moldova, din

surse regenerabile, a atins cota de 13% din total, cea mai mare pondere – de 12 % – revenind energiei din biomasa. Datorită acesteia, Moldova a înregistrat un salt grandios în reducerea dependenței energetice față de furnizorii externi de gaze și cărbune. În anul 2011, producerea de regenerabile era de doar 4%, iar dependența de importuri – quasi-totală.

O contribuție semnificativă la creșterea consumului de energie termică din biomasa solidă au avut-o cele 144 de centrale termice instalate în instituții publice cu sprijinul Proiectului Energie și Biomasa, precum și oferta de biocombustibil din partea celor 130 de companii producătoare de pelete și brichete. Acestea au o capacitate de producere de aproximativ 120 de mii de tone anual, echivalentă cu peste 53 de milioane de metri cubi de gaze sau 80 de mii de tone de cărbune.

● Cum va susține Ministerul Economiei dezvoltarea în continuare a pieței de biocombustibil?

○ În primul rând, mizăm pe creșterea calității combustibililor din biomasa solidă odată cu lansarea laboratorului specializat și eliminarea criticilor periodice asupra calității biocombustibililor. Producătorii vor putea să demonstreze documentar calitatea produselor plasate pe piață, iar consumatorii – să-și verifice orice dubiu apărut. Împreună cu cerințele tehnice aprobate anterior de Guvern privind calitatea biocombustibililor, existența laboratorului va duce la o maturizare a pieței.

În al doilea rând, vom stimula sinergia între diverse tipuri de energie regenerabilă. În acest sens, Proiectul Energie și Biomasa a simțit corect trendul, propunându-și în cea de a doua fază să instaleze și panouri solare în instituțiile publice ce trec la încălzire pe biomasa. Utilizarea regenerabilelor trebuie privită în complex cu măsuri de eficiență energetică, care pot reduce consumul de energie cu până la 30%. Astfel, eficiența investiției crește semnificativ și, respectiv, scade termenul de recuperare și cheltuielile bugetare.

În al treilea rând, Ministerul Economiei va promova introducerea cotei 0% a TVA pe întregul lanț valoric de producere a combustibilului din biomasa. În prezent, aici se aplică o cotă standard de 20% a TVA, în timp ce la gazele naturale – de 8%, astfel fiind

discriminați producătorii autohtoni și distorsionată piața. Considerăm că introducerea cotei 0 a TVA, la o piață de cca 100 de milioane de lei, nu va reduce semnificativ veniturile la buget, în schimb va genera economii anuale de până la 50 de milioane de lei la buget și va permite impulsivitatea unei piețe cu un potențial enorm pentru Moldova.

În concluzie, prețul utilajelor pentru energia fotovoltaică și eoliană a scăzut în ultimii ani destul de mult, însă raportate la capacitatea de plată și potențialul natural al Republicii Moldova, acestea

rămân mai puțin accesibile decât biomasa. Aceasta se găsește din abundență în toate gospodăriile agricole și este accesibilă ca preț, deși, desigur, utilizarea biomasei în calitate de combustibil presupune implicarea a mai multă forță de muncă pentru colectarea, procesarea, transportarea și arderea acesteia, ceea ce nu e neapărat un lucru rău, însemnând și noi locuri de muncă. Această nouă industrie, a biocombustibilului, a generat în Moldova sute de locuri noi de muncă pe parcursul ultimilor 5-6 ani.

Buletinul electronic este produs de Proiectul Energie și Biomasa 2. Proiectul are un buget total de 9,41 milioane Euro, acordați de Uniunea Europeană, și este implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în perioada 2015-2017.

Opiniile exprimate în publicație nu reflectă neapărat punctul de vedere al Uniunii Europene și al PNUD Moldova

Contacte:

str. Sfatul Țării 29, etaj 3, bir. 304
Chișinău, Moldova.
Tel.: (+373 22) 839985
Tel./Fax: (+373 22) 839983
www.biomasa.md
e-mail: ina.zglavuta@undp.org